Aan de leden

Datum
26 april 2022
Kenmerk
COS/U202200331
Lbr. 22/026
Telefoonnummer
070 3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Ontwikkelingen Oekraïne

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Gemeenten hebben een enorme inhaalslag gemaakt in de registratie van vluchtelingen. Meer dan 45.000 vluchtelingen staan nu in de Basisregistratie Personen (BRP) geregistreerd. Gisteravond heeft het kabinet aan de veiligheidsregio's gevraagd om het aantal beschikbare opvangplekken op te schalen naar 75.000 per 23 juni a.s. Dat is nodig omdat inmiddels meer dan 75% van de bedden zijn bezet en het aantal vluchtelingen nog steeds toeneemt. Tegelijkertijd zien dat we dat de het aantal nieuwe opvangplekken stabiliseert. De 344 gemeenten staan daarmee voor de grote uitdaging om ook deze verdere opschaling te realiseren.

In het bestuurlijk overleg van 25 april jl. met de staatssecretaris voor Asiel en Migratie hebben we aangegeven dat de grote opgaven voor gemeenten ook vragen om een goede invulling van financiële en andere randvoorwaarden. Het belangrijkste knelpunt betreft de benodigde capaciteit op de verschillende terreinen. Dit geldt zowel voor gemeenten zelf als voor belangrijke partners zoals huisartsen, onderwijzers, kinderopvang, bouwsector en overige. Dit probleem kunnen gemeenten niet alleen oplossen. Wij vragen daarom aan het rijk (en provincies) om ook capaciteit te leveren en mee te denken over alternatieven, waaronder de inzet van Oekraïense vluchtelingen die beschikken over de gevraagde kennis en vaardigheden. Daarnaast is het belangrijk om geschikte locaties te vinden. Hier speelt niet alleen de beschikbaarheid van gebouwen een rol, maar ook het tekort aan materialen en personeel in de bouw. Daarnaast is het voor gemeenten noodzakelijk zekerheid te hebben over langdurige financiering.

Op 10 mei a.s. treedt het model van de crisisorganisatie in werking. We onderschrijven het belang daarvan, maar zullen de democratische verhoudingen en de positie van gemeenten binnen deze structuur kritisch volgen. Laten wij samen met het rijk de lessen uit de coronacrisis ter harte nemen.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Met de Koningsdag van morgen starten we een periode met traditionele feest- en herdenkingsdagen. Met name op 4 mei a.s., wanneer we stilstaan bij de Nederlandse oorlogsslachtoffers, en op 5 mei a.s. wanneer we de herwonnen vrijheid vieren, komt de situatie in Oekraïne dichtbij. Om gevluchte Oekraïners te betrekken bij deze dagen is er op rijksoverheid in het Engels een uitleg beschikbaar over deze dagen. Een aantal veiligheidsregio's heeft ook in het Oekraïens informatie over deze dagen. Wij vragen u om deze informatie te verspreiden op de opvanglocatie(s) in uw gemeente.

In deze ledenbrief gaan wij in op de actualiteit over:

- Inrichting van de crisisorganisatie
- Particuliere opvang van vluchtelingen
- Verbreken van contracten met Gazprom Energy NL en behoud leveringszekerheid
- Handreiking onderwijs aan kinderen en jongeren uit Oekraïne
- Op weg naar wederopbouw

Inrichting van de crisisorganisatie
De Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb) heeft ingestemd met de opdrachtformulering van de programma-directie vluchtelingen uit Oekraïne (DG OEK) en de Nationale Opvang Organisatie (NOO). DG OEK gaat zich vooral bezighouden met de coördinatie en integratie van interdepartementaal beleid voor de plaatsing, opvang, repatriëring en bestendiging verblijf van Oekraïense vluchtelingen. DG OEK wordt opdrachtgever voor de NOO. De NOO heeft tot doel om partnerorganisaties (vooral gemeenten) te ondersteunen en faciliteren bij het realiseren van kortdurende crisisnoodopvang, tijdelijke noodopvang, locaties voor langdurig verblijf, en particuliere opvang.

In de opdrachtbeschrijving van het NOO staat dat bestaande taken en verantwoordelijkheden zoveel mogelijk in stand worden gelaten en de NOO vooral een faciliterende rol heeft. Dit sluit aan bij de verantwoordelijkheden die zijn belegd bij de gemeenten, ondersteund en gecoördineerd door de Veiligheidsregio's. De ondersteunende en faciliterende rol van de NOO wordt de komende tijd uitgewerkt in een aantal werkgroepen waarin ook de VNG is vertegenwoordigd.

De VNG heeft bij het rijk ook aandacht gevraagd voor een gecoördineerde benadering van de opvang en huisvesting van Oekraïense vluchtelingen en asielzoekers. De VNG wil voorkomen dat met een DG OEK de aandacht vooral uitgaat naar de Oekraïense vluchtelingen, terwijl gemeenten ook een opgave hebben aan de steeds groter wordende aantallen asielzoekers en statushouders.

Particuliere opvang van vluchtelingen
Het consortium RefugeeHomeNL (Rode Kruis, Vluchtelingenwerk Nederland, het Leger des Heils en TakeCareBNB) voert momenteel een pilot uit in de regio's rondom Eindhoven, Amsterdam en Rotterdam. Het zorgvuldig koppelen van vraag en aanbod neemt in de praktijk veel tijd in beslag. Daardoor verloopt de opschaling van de pilot minder snel dan verwacht. De pilotfase wordt afgerond zodra in de pilotregio's voldoende ervaring is opgedaan met de werkwijze. Uitgangspunt is dat hiervoor 140 matches nodig zijn. Tot nu toe zijn er 35 matches gemaakt. Na afronding van de pilotfase zal RefugeeHomeNL geleidelijk opschalen naar de rest van Nederland. Gemeenten die gebruik willen maken van de diensten van het consortium, kunnen zich alvast melden via refugeehomenl@redcross.nl

RefugeeHomeNL kan ondersteuning aan gasthuishoudens en ontheemden buiten het consortium aanbieden via de (Whatsapp-)hulplijnen van het Rode Kruis. Er wordt nog gekeken naar

mogelijkheden voor verder ondersteuning (screening en begeleiding). Vooralsnog is dit nog niet mogelijk. Alle ontheemden in de particuliere opvang maken aanspraak op leefgeld en de wooncomponent, ook als de opvang niet via RefugeeHomeNL is georganiseerd of als er geen sprake is van een gasthuishouden (zoals in een particulier beschikbaar gestelde vakantiewoning). Van belang is wel dat de ontheemde geregistreerd staat bij de gemeente. Daarbij geniet BRP-registratie de voorkeur.

Voor de gasthuishoudens is op 15 april jl. een ge-update versie van de Handreiking Particuliere Opvang Oekraïners (POO) gepubliceerd op de website van de Rijksoverheid.

Verbreken van contracten met Gazprom Energy NL en behoud leveringszekerheid
Het ministerie van EZK heeft eind vorige week aangegeven dat het vijfde sanctiepakket inderdaad betekent dat gemeenten met een contract bij Gazprom Energy NL deze voor 10 oktober a.s. moeten verbreken. Weliswaar zijn de stemrechten van Gazprom Germania GmbH (een vennootschap die eigenaar is van Gazprom Energy NL) nu in tijdelijk beheer bij de Duitse overheid, maar Gazprom Germania is niet in Duits eigendom of genationaliseerd. Dit betekent dat Gazprom Energy NL formeel onderdeel is van het Russische Gazprom en daarmee op de sanctielijst staat. Ook laat EZK in de beantwoording weten dat de kans zeer gering is dat Gazprom Energy NL op de ontheffingslijst komt. EZK bevestigt dat gemeenten compensatie ontvangen van alle boetes, schadeclaims en schadevergoedingen als gevolg van het ontbinden van contracten.

De zeer beperkte bereidheid van leveranciers om de komende maanden met circa 120 afzonderlijke gemeenten nieuwe contracten te sluiten kan gevolgen hebben voor de leveringszekerheid. Wij hebben het ministerie van EZK daarom verzocht om zich in te spannen om aanbieders te bewegen om contracten met gemeenten af te sluiten en de leveringszekerheid te garanderen. De VNG is bezig met de uitwerking van de optie om één contract te sluiten met een energieleverancier, waar alle gemeenten gebruik van kunnen maken. Daarvoor hebben wij echter de medewerking van het ministerie van EZK nodig. Op dit moment wil het ministerie die medewerking niet toezeggen.

Wij blijven met het ministerie in gesprek over de gevolgen van het vijfde sanctiepakket en in het bijzonder het ontbinden van de contracten met Gazprom Energy NL. Daarbij blijft onze inzet een volledige compensatie voor gemeenten van gemaakte kosten.

Op het Forum zijn de FAQ’s over dit onderwerp geactualiseerd en aangevuld.

Handreiking onderwijs aan kinderen en jongeren uit Oekraïne
Afgelopen dinsdagavond is de eerste versie van de handreiking over onderwijs aan kinderen en jongeren uit Oekraïne gepubliceerd. Inmiddels is er een nieuwe versie beschikbaar, die te vinden is via: Handreiking onderwijs voor kinderen en jongeren uit Oekraïne | Publicatie | Rijksoverheid.nl. In deze nieuwe versie is meer informatie beschikbaar gesteld over het leerlingenvervoer en ambulante begeleiding. Ook de Q&A’s zijn hierop aangepast, en zijn te vinden via: Onderwijs voor vluchtelingen uit Oekraïne | Opvang vluchtelingen uit Oekraïne | Rijksoverheid.nl.

Op weg naar wederopbouw
Hoewel de verdere ontwikkelingen in Oekraïne nog erg onvoorspelbaar zijn, is de gedachtenwisseling over de wederopbouw reeds gestart. De VNG ontving op 21 april jl. een Oekraïense delegatie, met o.a. de burgemeester van Melitopol en twee parlementsleden, die informatie deelden over de situatie in Oekraïne en over de behoefte aan hulp bij de wederopbouw.

Een dag eerder sprak VNG International met vertegenwoordigers van de Oekraïense vereniging van gemeenten, de Oekraïense ambassade in Nederland, de Nederlandse ambassade in Oekraïne, het ministerie van Buitenlandse Zaken en diverse experts, over de specifieke bijdrage die VNG en Nederlandse gemeenten kunnen bieden.

In aanvulling op de omvangrijke financiering voor het herstel van infrastructuur en nieuwbouw door o.a. nationale overheden, Europese Unie e.d., zal er behoefte zijn aan ondersteuning op het gebied van inclusief bestuur, coördinatie en planning, samenwerking tussen overheid en maatschappelijke initiatieven, etc. VNG International werkt in overleg met genoemde partijen aan verdere uitwerking hiervan. Daarbij zal op enig moment de betrokkenheid van Nederlandse gemeenten zeer waardevol zijn, zoals ook financiële bijdragen via het VNG Fonds voor Noodhulp, Wederopbouw en Vredesbevordering zeer welkom blijven. Diverse gemeenten hebben al een bijdrage overgemaakt, waarvoor veel dank!

Meer informatie leest u in het nieuwsbericht Nederlandse bestuurders spreken Oekraïners over werderopbouw.

Wij wensen u veel succes met de verschillende opgaven, waaronder de verdere opschaling van het aantal opvangplekken. In de komende periode zullen wij u blijven ondersteunen en op de hoogte houden van actuele ontwikkelingen.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur